

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Maria-Boodschaplyceum te BRUSSEL

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 32151

Instelling Maria-Boodschaplyceum

Directeur Annick STIE

Adres Moutstraat 22 - 1000 BRUSSEL

Telefoon 02-506.89.20

Fax 02-513.84.80

E-mail mabo@skynet.be

Website <http://www.mabobrusssel.be>

Bestuur van de instelling VZW Maria Boedschap Brussel -Annuntiaten

Adres Naamsesteenweg 355 - 3001 HEVERLEE

Scholengemeenschap SGKSO Sint-Gorik Brussel

Adres Landsroemlaan 126 - 1083 GANSHOREN

CLB Vrij CLB Pieter Breughel

Adres Opzichterstraat 84 - 1080 SINT-JANS-MOLENBEEK

Dagen van het opvolgingsbezoek 02-12-2016

Einddatum van het opvolgingsbezoek 02-12-2016

Datum bespreking verslag met de instelling 02-12-2016

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Erik DE BOU

Teamleden Wendy FRANQUET, Vera TIMMERS

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 HISTORIEK.....	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	4
3.1 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/017).....	4
3.2 Cultuur- en gedragwetenschappen in aso derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan D/2009/7841/045)	6
3.3 Natuurwetenschappen in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Grieks-moderne talen, Humane wetenschappen en Latijn-moderne talen (leerplan D/2014/7841/016)	8
3.4 Bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne	9
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG	10

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredimeerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 04-11-2013 tot 08-11-2013 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 08-11-2016 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	techniek	
Graad 1 Grieks-Latijn	techniek	
Graad 1 Latijn	techniek	
Graad 1 Moderne wetenschappen	techniek	
Graad 3 ASO Economie-moderne talen	natuurwetenschappen	
Graad 3 ASO Grieks-moderne talen	natuurwetenschappen	
Graad 3 ASO Humane wetenschappen	natuurwetenschappen	cultuurwetenschappen, gedragswetenschappen
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen	natuurwetenschappen	

- de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/017)

Voldoet

De leerlingen bereiken de leerplandoelstellingen in voldoende mate. De evaluatie is afgestemd op de leerplandoelstellingen en de uitrusting voldoet.

<p>Onderwijsaanbod</p> <p><i>Volledigheid</i></p> <p><i>Evenwicht</i></p> <p><i>Beheersingsniveau</i></p> <p><i>Samenhang</i></p>	<p>Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de samenstelling van het aanbod onevenwichtig gebeurde. Enkele toepassingsgebieden kregen een summiere invulling. De gekozen techniekprojecten boden onvoldoende mogelijkheden om de vijf stappen van het technisch proces toe te passen. Het leren kiezen en gebruiken van de juiste hulpmiddelen op een verantwoorde, milieubewuste en veilige wijze werd onvoldoende geëxploreerd. De eindtermen met betrekking tot onderzoeken, illustreren, ontwerpen en de rol van technische beroepen in de verschillende stappen van het technisch proces kregen te weinig aandacht. De aanleg en de belangstelling van de leerlingen werd onvoldoende aangewend in functie van de oriëntering en de studiekeuze.</p>
--	---

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat het aanbod grondig is bijgestuurd. De school deed een beroep op de pedagogische begeleidingsdienst om het lerarenteam te ondersteunen. Na een kritische reflectie koos de school een ander leerboek. Daarnaast hanteert ze ook enkele zelf ontwikkelde projectbundels. De techniekprojecten zijn zorgvuldiger gekozen, beter afgestemd op de verschillende toepassingsgebieden en bevatten de verschillende stappen van het technisch proces. Alle toepassingsgebieden komen nu evenwichtig aan bod. De rol van de technische beroepen en het ontdekken van aanleg en belangstelling in functie van de oriëntering en de studiekeuze van de leerlingen blijven nog werkpunten.

Onderwijsorganisatie Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de lessen niet in blokken van twee lestijden werden ingeroosterd en dat de grootte van de klasgroep het aanbevolen aantal leerlingen oversteeg.

*Organisatie curriculum
Samenstelling klasgroepen*

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de lessen nu wel in blokken van twee lestijden zijn ingeroosterd. Het aantal leerlingen per klasgroep is verminderd, maar overstijgt nog het aanbevolen aantal.

Uitrusting Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de school over één ingericht vaklokaal beschikte. De beschikbare ruimte in dat technieklokaal was te beperkt in verhouding tot de grootte van sommige klasgroepen. Daardoor was actief, veilig en ergonomisch leren niet steeds mogelijk. Er waren onvoldoende machines en gereedschappen zoals functionele bankschroeven en verschillende sleutels. De ICT-uitrusting voldeed niet aan de leerplanvereisten.

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de school ernstige inspanningen leverde om de infrastructuur en de uitrusting te optimaliseren. Het technieklokaal werd aanzienlijk vergroot en ingericht zoals het leerplan voorschrijft met onder meer een theorie- en praktijkgedeelte, voldoende werk- en lestafels, de nodige machines en gereedschappen, voldoende computers en een printer. De machines zijn veilig opgesteld.

Evaluatiepraktijk Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de evaluatie onvoldoende afgestemd was op de eindtermen. De school kon geen evaluatiedocumenten van de techniekprojecten voorleggen. De verhouding van de dimensies '50 % voor hanteren' en '50 % voor duiden en begrijpen' was niet herkenbaar. De evaluatieaspecten die het leerplan bepaalt en het aanwenden in nieuwe situaties kwamen onvoldoende aan bod.

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de evaluatie beter afgestemd is op de leerplandoelstellingen. Voor elke techniekproject is er een duidelijke product-, proces- en attitudebeoordeling opgenomen. De verhoudingen die het leerplan voorschrijft, worden gerespecteerd. In de evaluatiefiches zijn alle beoordelingsitems via transparante beoordelingscriteria in een vierpuntenschaal vertaald en is een zelfevaluatie opgenomen. Het beoordelen van de dimensie 'begrijpen en duiden' gebeurt hoofdzakelijk via taken en toetsen. Het aanwenden van het geleerde in een nieuwe situatie is nog een werkpunt.

Personeelsorganisatie Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de beperkte continuïteit in de
Opdrachtenverdeling lesopdrachten het opbouwen van een degelijke vakexpertise verhinderde.

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de continuïteit in de lesopdrachten een zorg bleef. Na enkele personeelwissels de voorbije jaren is er dit schooljaar een kentering.

Deskundigheidsbevordering Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat het vakoverleg techniek beperkt
Overleg was en de leraren weinig vakgebonden nascholing volgden.
Vorming

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de er regelmatig overleg is met de pedagogische begeleider. Het opbouwen van expertise blijft nog een aandachtspunt.

3.2 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan D/2009/7841/045)

Voldoet

De tekorten in het onderwijsaanbod en in de evaluatiepraktijk zijn voldoende weggewerkt. De leerlingen realiseren in voldoende mate de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod Tijdens de doorlichting kwamen de leerplandoelstellingen die verwijzen naar de
Volledigheid hogere beheersingsniveaus zoals toepassing, inzicht en analyse te weinig aan
Evenwicht bod. Verder was het onduidelijk welke leerplandoelstellingen de vakgroep
Beheersingsniveau realiseerde met het portfolio. Bij het realiseren van de onderzoekscompetentie
Samenhang vertrokken de leerlingen onvoldoende van een duidelijk afgelijnde
onderzoeksvraag en ze confronteerden hun resultaten onvoldoende met
andere standpunten.

Nu bevat het aanbod voldoende de hogere beheersingsniveaus. Aan de hand van opdrachten, die vaak inspelen op de actualiteit, gaan leerlingen actief aan de slag met de leerstof. Ze passen begrippen, denkkaders en concepten toe op concrete vraagstukken en analyseren aangereikt of eigen materiaal dat aansluit bij de lesinhouden. De leraren zetten de leerlingen voldoende aan tot het formuleren en onderbouwen van hun standpunt. In het eerste leerjaar mist deze aanpak nog aan kracht en diepgang en komen enkele inzichtelijke doelstellingen minder aan bod.

Het is nu ook duidelijk welke leerplandoelstellingen de leerlingen realiseren met het portfolio; de leerlingen weten duidelijk wat van hen verwacht wordt.

De leerlingen verwerven nu voldoende alle deelaspecten van de onderzoekscompetentie. In het tweede leerjaar doorlopen de leerlingen de volledige onderzoekscyclus, inclusief het duidelijke afbakenen van een onderzoeksvraag en het confronteren van de onderzoeksresultaten met andere standpunten.

Uitrusting Naslagwerken en vaktijdschriften waren op het ogenblik van de doorlichting

<p><i>ICT</i></p> <p><i>Inzet uitrusting</i></p> <p><i>Leermiddelen</i></p>	<p>niet voorhanden.</p> <p>Tijdens de opvolging toonde de school aan dat ze een structurele samenwerking heeft met een bibliotheek. Zo beschikken de vakgroep en de leerlingen steeds over voldoende naslagwerken die aansluiten bij de leerstof.</p> <p>Voor de leerlingen zijn in de leslokalen niet steeds computers voor handen, wat het spontane gebruik van digitale media in de lessen bemoeilijkt.</p>
<p>Evaluatiepraktijk</p> <p><i>Evenwicht</i></p> <p><i>Volledigheid</i></p> <p><i>Beheersingsniveau</i></p> <p><i>Transparantie</i></p>	<p>Tijdens de doorlichting was de evaluatie onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. Naar analogie met het aanbod, kwamen ook in de evaluatiepraktijk de hogere beheersingsniveau 's onvoldoende aan bod. Voor de onderzoekscompetentie en het portfolio ontbraken evaluatiecriteria. De feedback bij het realiseren van de onderzoekscompetentie was onvoldoende gerelateerd aan de deelvaardigheden.</p> <p>De evaluatiepraktijk bevat nu voldoende de leerplandoelstellingen die verwijzen naar de hogere beheersingsniveaus. Zowel opdrachten als toets- en examenvragen peilen naar toepassingen, inzicht en analyse in bekende en nieuwe contexten. Af en toe bevat een toets nog te veel zuivere kennisvragen.</p> <p>De evaluatie van de opdrachten en het portfolio gebeurt op basis van evaluatiecriteria die duidelijk afgestemd zijn op de leerplandoelstellingen. In het tweede leerjaar zijn deze criteria zeer duidelijk en concreet, wat zorgt voor de nodige transparantie en objectiviteit. In het eerste leerjaar zijn de criteria eerder breed en vaag geformuleerd, wat ruimte laat voor subjectiviteit.</p> <p>Ook de evaluatie van de onderzoeksopdracht vertrekt nu van duidelijke evaluatiecriteria afgestemd op de verschillende leerplandoelstellingen van de onderzoekscompetentie. De feedback verwijst voldoende naar de verschillende deelvaardigheden van de onderzoekscompetentie en ondersteunt de leerlingen in hun leerproces.</p>
<p>Leerbegeleiding</p> <p><i>Preventief</i></p> <p><i>Curatief</i></p>	<p>Tijdens de doorlichting was een deel van het gebruikte studiemateriaal onvoldoende actueel.</p> <p>Uit de opvolging blijkt dat de vakgroep het studiemateriaal heeft herwerkt en geactualiseerd. Zo bevat het nu recente artikels en verwijzingen naar websites of digitaal filmmateriaal. Het lesmateriaal sluit goed aan bij de lesinhouden en ondersteunt de leerlingen bij het bereiken van de leerplandoelstellingen.</p>

3.3 Natuurwetenschappen in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Grieks-moderne talen, Humane wetenschappen en Latijn-moderne talen (leerplan D/2014/7841/016)

Voldoet

De school heeft aangetoond dat de tekorten met betrekking tot het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk zijn weggewerkt.

Onderwijsaanbod Bij de doorlichting werden een aantal tekorten vastgesteld. De
Volledigheid vaardigheidsgerichte leerplandoelstellingen kwamen onvoldoende aan bod.
Evenwicht Een diepgaande en theoretisch-wetenschappelijke aanpak vormde soms nog te
Beheersingsniveau veel het uitgangspunt, waardoor de leerlingen kennis- en vaardigheidsgerichte
Samenhang aspecten onvoldoende samenhangend leerden verwerken. De leerlingen kregen
sommige leerplandoelstellingen niet aangeboden. Aan sommige onderdelen
werd meer lestijd besteed dan het leerplan veronderstelt. Dit verminderde de
beschikbare lestijd voor de vaardigheidsgerichte doelstellingen. De
mogelijkheden tot het uitvoeren van leerlingexperimenten waren soms
beperkt door de grootte van de klasgroepen.

De vaststellingen tijdens de vorige doorlichting slaan op een vroeger leerplan.
Bij de opvolging wordt rekening gehouden met het actuele leerplan en wordt
vastgesteld dat de leerlingen de leerplandoelstellingen in voldoende mate
bereiken. Alle leerplandoelstellingen, ook de vaardigheidsgerichte, worden
effectief, in samenhang en evenwichtig aangeboden. Het aanbod is afgestemd
op het verwachte beheersingsniveau van de leerplandoelstellingen. De
vernieuwde infrastructuur en de grootte van de klasgroepen maken het
uitvoeren van leerlingexperimenten mogelijk.

Uitrusting Bij de doorlichting werd vastgesteld dat de leermiddelen voor de realisatie van
ICT de praktische leerplandoelen aanwezig waren, maar beperkt en sommige
Leermiddelen waren verouderd.
Inzet uitrusting

Bij de opvolging zijn de leermiddelen voor de realisatie van de praktische
leerplandoelstellingen voldoende aanwezig. De school is erin geslaagd de
uitrusting en de infrastructuur optimaal te renoveren en zo een stimulerende
leeromgeving te creëren.

Evaluatiepraktijk Bij de doorlichting werd vastgesteld dat de evaluatiepraktijk niet voldoende afgestemd was op de leerplandoelstellingen. De leerlingenevaluatie ging sterker uit van de leerinhouden dan van de leerplandoelstellingen. De vraagstelling gebeurde niet altijd evenwichtig over de verschillende leerinhouden. De evaluatiecriteria waren helder en de leerlingen kenden de puntenverdeling bij de examens maar niet bij de toetsen. De school kon de evaluatie van experimentele vaardigheden in het teken van onderzoekend leren en leren onderzoeken niet aantonen.

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Bij de opvolging wordt rekening gehouden met het actuele leerplan en wordt vastgesteld dat de leerlingenevaluatie leerplandoelgericht is. De vraagstelling gebeurt evenwichtig. De evaluatiecriteria zijn transparant. Ook evaluatie van experimentele vaardigheden in het teken van onderzoekend leren en leren onderzoeken komt aan bod.

3.4 Bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de school er slechts gedeeltelijk in slaagde om de risico's te beheersen. Zo ontbraken een aantal verplichte controles en documenten zoals een preventief onderhoudsprogramma voor de instelling, een milieuvergunning klasse 2, een legionellabeheersplan, een conformiteitsattest voor de stookoliereservoirs, veiligheids- en gezondheidskaarten voor alle producten met gevaarlijke eigenschappen, indienststellingsverslagen voor alle toestellen en gelijkvormigheids- of conformiteitsattesten voor alle arbeidsmiddelen.

Uit de resultaten van de beschikbare controles en documenten bleek dat er op het vlak van bewoonbaarheid en veiligheid van de leer- en werkomgeving een aantal tekorten waren. De elektrische laagspanningsinstallatie voldeed niet. De veiligheid in het technieklokaal was ontoereikend door het ontbreken van afgebakende werk- en loopzones, door onvoldoende beveiligde machines (bv. een noodstop en een afschermkap ontbreken aan de kolomboormachine) en het onveilig gebruik ervan. Een aantal lokalen voldeden niet aan de minimale comfortvoorwaarden. Niet overal waren veilige verlichtingsarmaturen aangebracht. Door waterinsijpeling en stabiliteitstesten waren muren en plafonds beschadigd. In tal van les- en werklokalen gebruikte men verlengsnoeren. De ruimte in sommige leslokalen (bv. biologie en techniek) was te beperkt en de buitenspeelplaats was te klein.

Tijdens de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de school de werkpunten degelijk heeft aangepakt. Er is een preventief onderhoudsprogramma voor de instelling opgesteld en een milieuvergunning is aangevraagd. De warmwaterketel is vervangen en voorzien van een automatische antilegionellafunctie. De stookinstallatie is volledig vervangen door een gasbrander waardoor de stookoliereservoirs buiten gebruik zijn gesteld. Voor alle producten met gevaarlijke eigenschappen zijn er veiligheids- en gezondheidskaarten en voor alle toestellen zijn er indienststellingsverslagen. Ook van de arbeidsmiddelen zijn gelijkvormigheids- en conformiteitsattesten beschikbaar.

Op het vlak van de bewoonbaarheid en veiligheid van de leer- en werkomgeving heeft de school ernstige inspanningen geleverd. Naast het vervangen van alle ramen werd onder meer ook het dak hersteld waardoor er geen watersijpeling meer is. In de lokalen en gangen werden muren en plafonds hersteld en geschilderd. De lichtarmaturen zijn in bijna alle leslokalen vervangen en door het plaatsen van kabelgoten zijn heel wat verlengsnoeren overbodig. Ook het technieklokaal werd aangepakt en veilig werken is er nu mogelijk. Door de renovatiewerken zijn een aantal werkpunten uit het keuringsverslag van de laagspanning weggewerkt. Momenteel bereidt de school een dossier voor om de laatste opmerkingen uit het keuringsverslag van de elektrische laagspanningsinstallatie volledig weg te werken.

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

GUNSTIG

- voor de **erkenningvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'** voor Graad 1 A, Graad 1 Grieks-Latijn, Graad 1 Latijn, Graad 1 Moderne wetenschappen, Graad 3 ASO Economie-moderne talen, Graad 3 ASO Grieks-moderne talen, Graad 3 ASO Humane wetenschappen, Graad 3 ASO Latijn-moderne talen.
- voor de **erkenningvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'**.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Erik DE BOU de inspecteur-verslaggever	Annick STIE de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	